

1. Попълнете празните места в текста:

I
 Кой не знай _____ войвода,
 кой не е слушал за него?
 _____ ли изедник,
 или турските _____?
 _____ ли по планината,
 или пък _____ сюрмаси!
 Водил бе Чавдар _____
 тъкмо до _____ години
 и _____ беше хайдутин
 за чорбаджии и _____;
 ала за _____ сюрмаси
 _____ бе Чавдар войвода!
 Затуй му _____ песента
 на Странджа баир _____,
 на Ирин-_____ тревата;
 _____ им кавал приглаша
 от Цариграда до _____
 и с _____ ми глас жътварка
 от Бяло _____ до Дунав –
 по румелийски _____...
 _____ бе Чавдар войвода –
 един на баща и _____,
 един на _____ дружина;
 _____ майка остави,
 глупав от татка _____,
 без _____, Чавдар, без братец,
 ни нийде някой _____ –
 един сал _____ изедник
 и _____ дружина!...
 Хлапак _____,
 _____ го даде майка му,
 по чужди врата да _____,
 на чужд _____ да се научи;
 но _____ Чавдар, що стоя –
 стоял ми й от ден до _____!
 И _____ да ми спечели?
 Голям _____ на майка –
 тез тежки думи _____:
 „Що ме си, майко, _____
 на чуждо село _____:
 овци и кози да _____,
 да ми се _____ хората
 и да ми думат в _____:
 да имам _____ войвода
 над _____ дружина,
 три _____ да е наплашил,
 да _____ Стара планина,
 а аз при _____ да седя –

при тоз сюрмашки _____!
 _____ му да бавя;
 час по час да ме _____,
 че съм се и аз _____,
 че _____ няма да стана,
 а ще да _____ в тъмница
 и ще ми капнат _____
 на Кара _____ на кола!...
 _____ бил човек вуйка ми!
 Проклет е, майко – _____ ти,
 не ща при него да _____,
 копилето му да _____
 и _____ да му завръщам.
 Яли ги свраки и _____!
 При татка _____ да ида,
 при татка в _____ планина;
 _____ ми да ме научи
 на к'ъвто иска _____.“
 Зави се майка, _____ –
 _____ й падна на сърце;
 гледа си в _____ Чавдара,
 във очи черни, _____,
 _____ му глава къдрава
 и ръда _____, та плаче.
 Чавдар я плахо _____,
 и с _____ и той на очи,
 майка си _____ попита:
 „Каж ми, _____, що плачеш?
 Да не са татка _____,
 хванали или _____,
 та ти си, мале, _____
 _____, гладна и жъдна?...“

Прегърна [] Чавдара,
 в очи го черни [],
 [], та му продума:
 „За тебе [], Чавдаре,
 за тебе, [] хубаво,
 [] още шарено:
 ти ми си, [], едничък,
 едничък още [],
 а лоши думи []; –
 как ще те майка []
 да [], синко, с татка си,
 [] като ще станеш!
 Татко ти й [] доходял,
 за тебе, синко, да [] –
 много ме й [] и хокал
 що съм те, синко, []
 при [] ти, а не при него –
 да види и той, че []
 хубаво [] юначе;
 далеч ли да го [],
 на [] да се изучи,
 или хайдутин [],
 по [] да ходи.
 Триста й заръци []
 в [] да те проводя
 на хайдушкото [] ...
 Ще [], синко Чавдаре,
 едничко [] на майка!
 Ще идеш [] при него;
 ала те [] заклинам,
 ако ти й [] майка ти,
 да [], синко, да искаш
 с дружина да те не [],
 а да те [] проводи,

на книга да се [] –
 майци си [] да пишеш,
 кога на [] отидеш...”

[] ми Чавдар от радост,
 че при татка си ще [],
 [] хайдути да види
 на [] сборище;
 а майка [], жалостна,
 дете си мило []
 и... пак [], заплака!...

РЕЧНИК

приглаша – приглася
 сал – само
 деветмина – деветима, девет души
 армаган – подарък
 арагин – ратай, слуга
 толкозмина дружина – толкова души
 дружина
 каза, кааза – околия
 копице, копеле – обидно название за дете
 красти – презрително, ругателно название за добитък

к'ъвто – какъвто
 рѣда – риде
 хортуваш – говориш
 ядна – ядосана
 доходял – идвал
 хокал – карал се
 заръци, заръки – поръчение, поръчка
 да се направи нещо
 гурбет – работа в чужбина за печалба
 или препитание
 ядна – ядосана

Свържете думите с техните значения.

деветмина	народни закрилници
сборове	„сюмашки изедник“
вуйчото	девет
хайдутин	селски празници
вехти	стари

Защо поетът иска да запее за Чавдар войвода?

- ☐ Защото го познава.
- ☐ За да го прослави сред народа.
- ☐ За да напише народна песен.

Как е наречен Чавдар в стихотворението?

- ☐ войвода на дружина, юначен мъж
- ☐ вехта войвода, страшен хайдутин
- ☐ младо юначе, силен хайдутин

Къде са юнаците според поета?

- ☐ по сборове и по седенки
- ☐ в хладни механи
- ☐ по планините

От кого се възхищава поетът?

- ☐ От българка майка юнашка и от хайдутите.
- ☐ От българските деца.
- ☐ От момците и от момите.

За кого Чавдар войвода е „страшен хайдутин“ в стихотворението „Хайдути“?

- ☐ „за чорбаджии и турци“
- ☐ „за клети сюрмаси“
- ☐ нито едно от посочените
- ☐ за момите и момците в селото

Чавдар не иска да стои при вуйчо си, защото

- ☐ той го кара да работи.
- ☐ вече е голям.
- ☐ той е „сюрмашки изедник“.
- ☐ не обича да пасе овце.

Майката на Чавдар иска той

- ☐ да пасе овцете
- ☐ да си стои вкъщи
- ☐ на книга да се изучи
- ☐ да стане хайдутин

Стихотворението „Хайдути“ прилича на:

- ☐ народна песен
- ☐ нито едно от посочените
- ☐ историческо съчинение
- ☐ спомен

Как се казва бащата на Чавдар войвода?

☐ Стоил войвода	☐ Стоян войвода
☐ Петко Страшника	☐ нито едно от посочените

В коя планина е хайдушката дружина според стихотворението?

☐ Пирин	☐ Стара планина
☐ Странджа	☐ Рила

От колко души е хайдушката дружина на бащата на Чавдар според стихотворението?

☐ девет	☐ пет
☐ десет	☐ не е казано

Кой от текстовете показва, че хайдутите са народни закрилници?

- ☐ Стотици песни разказват за делата на хайдутите и предават на следващите български поколения спомена за техните подвизи.
- ☐ Хайдушката дружина е малка бойна единица, която относително лесно се снабдява с припаси, може бързо да маневрира и още по-бързо да се разпръсне.
- ☐ Между тях е имало и храбри жени като Янка войвода и Сирма войвода.